

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 5. Si beatißmi tremiscant Angeli, quid aget peccator? In nihilum reducetur, & triturbabitur, inquit Isaias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

ego Daniel solus visionem; porro viri, qui erant motum non viderunt, sed terror nimius irruis super eos, & fugerunt in absconditum. Ita ut nullo loco tutos se posse consistere arbitarentur. Si ergo Archangelum non viderunt, unde sic terrentur: de quo fugis pusillanimes? quem timetis, ferui Dei: quid est hoc, quod vos agit in absconditum? ob metum inanem metuistis. Hæc est ratio quod licet ipsi non viderint, lucis tamen ipsius radium quemdam perceperunt. Congruè perpendit D. Gregor. hoc nobis à natura innatū, ut quælibet natura inferior contremiscat, si circa se naturam aliquam perferat superiorem; quomodo non trepidat Cereus, ad solius venatoris aciem, aut canum odorem, licet illos minime videat? quomodo non obrigeat coram leone agniculus? quis metus non inuadit perdicem, ad solam vmbriam aquilæ? Hinc causa deducitur, curte aliquando tantus arripit tremor, quando nodu in cubiculo, tæte noctis tenebras, strepitum percipis, quem tibi non esse huius mundi trepidus imaginaris. Quis tibi timorem intulit? Apprehendis naturæ superioris præsentiam, siue animæ, quam te superiorem credis, vel diaboli, aut alterius, non huius mortalitatis: sic accidit focis Daniels, strepitum perceperunt, vel splendoris fulgorem, vel Archangelæ claritatem: hoc solo, terror nimius irruis super eos: habent signula verba suam energiam. Terror nimius, horror, itupor & spasmus irruit super eos; qui omnem eis animum, & vires eripuit, eos deiecit, prostravit, pluiquam si super eos altissimus mons irrueret, fuga sibi consulunt, tanta pedum celeritate, ut ne quidem abstrusis speluncis, se securos tutosque confidant: quisque etenim super se totum mundum esse rursurum formidabat. Tu vero Daniel in tali occasione, quis tibi animus? quæ vires? opinor, cum scires quid rei hoc esset, ut qui coelitus diuina accipere assuetus beneficia, quod totus animæ quior permaneret, à timore liber & tanto securior, quanto focis timidores: falleris; plus ego ceteris omnibus capui: Ego autem relium solus vidi v. sonem grandem hanc, & non remansit in me fortitudo, sed spes mea immutata est in me & emarcenti, nec vobis quidquam virtutum, & incedebam consternatus super faciem meam, & vultus meus adhaerebat terra. Quo ascendere potest alius terror quisquam, aut itupor: quid videris, o vir sanctissime, quod sic te detecit: sic consternaris, sic emarcescas, tubens linguecat color, vires deficiant? sicine staccetis sicine pusillanimes, dicam abripiris exanimis? Angelus est mihi in solatium missus, qui de caelo responsum

deferat expectatum, gratissimas ex parte Dei epistolas, quibus petitioni meæ per omnia indulgetur. Quid ergo hæc tibi propter illum? Vtique quia tanta Angelus apparuit maiestate, splendore tanto, & claritate lucidissima, ut vel vnicus splendoris huius radius sufficeret cunctis metū meis incutere sodalibus. Si vnus Angeli splendor, & quæ veniebat maiestas, ad id tamen, ut cum solaretur, misericordiam promitteret, gratiam & desideratam ab ipso Daniele peccatorum remissionem, qui vtiq; ut cum Deo eiusque Angelis familiariter ageret, videbatur natus: quid erit: Cum videris filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli eius cum eo? Quid tam pasendum, (quærit D. Bern.) quid tam plenum anxietatis, & vobemissima sollicitudinis excogitari potest quam iudicandum ad stare illi terrifico tribunalis, & in certam ad huc expectare, sub tam districto iudice sententiam? Hanc supremi iudicis maiestatem eleganti carmine decantauit Tertull. Hæc curiosus videat lector: sic exorditur: Ipse sedens Dominus sublimi lumine clarus, &c.

Serm. 8. in Psal. Quo habitat sententiam? Hanc supremi iudicis maiestatem eleganti carmine decantauit Tertull. Hæc curiosus videat lector: sic exorditur: Ipse sedens Dominus sublimi lumine clarus, &c. Li. de iud. 67.

S. 5. si beatissimi tremiscant Angeli, qui aget peccator? In nihilum reductur & trisurabitur, inquit Isaias.

Ad hoc autem exponendum, nullum aptius, 17 opinatur D. Chrysol. argumentum, præter id quod nobis facit textus suggerit Repar. tantam fore iudicis maiestatem, ut ipsi Angeli, spiritus supremi & beatissimi contremiscant, ad hoc adducit quædam loca, ex Isaiâ Propheta, quorum præcipuus legitur; ubi ex sententia D. Epiphani, & D. Hieron. ad litteram agit de iudicio. Prodit Propheta; dictum promulgat, & D. Hieron. omnes citans in illum diem iudicij vniuersalis ait: Accedite gentes & audite, populi, attendite: au diat terra & planities eius; orbis, & omne germen eius: quia indignatio Domini super omnes gentes: Audite me populi, gentes, nationes, Prouincias, nobiles, plebes diuites, pauperes, Domini, subditi: ad omnes enim pertinet, quod dicturus sumus & hoc est: Iratus est Dominus, & omnes gentes eriat corâ suo tribunalis. At qualis veniet? Tanta maiestate, tanta gloria augullus, quod Tabesceat omnis militis salorū, & quoniam inebriatus est in calo gladius meus: Comuni phrasi S. Scripturæ vocantur Angeli robustissimi Dei milites, equitatus celestis, exercitus potentissimi quos videns Iacob ait: Castra Dei sunt hæc. Et exinde vocatur Deus exercituum Dominus: Deus Sabaoth.

Totus

Totus hic cœlestis equitatus contremiscent, & marcescet, oblituescet, ita cunctis destituetur viribus, sicut corpus sine anima, quod corrumpit & corrumpitur. Totum hoc significatur illo verbo: *Tabescent, omnis cœlestis exercitus. Omnis militia Angelos, (ait D. Chrysostr.) ingens horror occupabit, neque solum, Angelos, sed & Archangelos, & thronos, & potestates cœlorum.*

Exposuit autem hunc horrorem D. Ioannes illa visione, in qua illi Deus imaginem quandam ostendit eius, quod in iudicio videbitur: *Vidi thronum magnum candidum, & sedentem super eum, à cuius conspectu fugit terra, & cœlum, & locus non est inuenitus eius.* Verba sunt hæc talia,

*Tract. de
iis qua
post cruce-
m reue-
landa
sunt pag.
92.*

ut magnum ille pater D. Ephrem ea referens, ad vnumquemque nostrum conuersus dicat: *Vidisti res adeo horrendas unquam? Cœlum & terra iunc fugere tentabunt, & quis poteris subsistere? nos peccatores quo profugiemus? Quod terra terreatur, tremiscat, commoueatur, fugiat, se abscondat, nec hoc multum contra eam enim venit supremus cœlorum iudex; potro cœlis, Angelis, Archangelis, Principatibus? Potestatibus quæ ratio tremendi? Num forte illud contra eos iudicium constituetur, num in illos supremus ille iudex iracundiæ suæ furores effundet? An illi non sunt, qui illi perpetuo assistunt eiusque diuinissimâ presertim præsentia? An illi non sunt qui nunquam eum offenderunt, nec in vno quidem atomo: quin potius eius semper mandatis obediunt, ut hoc nomine à Rege Pro-*

*Psalm. 102.
20.*

pheta prænotentur: *Facientes verbum illius.* Consentio, ait D. Chrysostr. quod pro se non habent, quod formident, tanta tamen erit iudicis maiestas, eius facies ita exandescens, eius contra peccatores intuitus adeo terribilis ut illos ipsos, qui nec defectus alicuius atomo, seu fuliginis inquinantur, tremore concutiet exanimis. Frequens est, ait, Dominum contra seruum inobedientem & recalcitrantem irritari, qui arrepto flagello in eum insurgit, ut leo rugiens, vociferans, roboans, spumas enomens concitati animi, domum furibundus percussit. Videre tum licet ipsos eius filios contremiscere exterritos, pauidos ad matris sinum recurrentes: Vnde hic, charissimi filij timor? hæc vos non impetit patris ira, nec illa facies bile inflammata delicta veltia quæ nulla sunt, castigabit. Concedo, verumtamen ex terret, & horrore concutit, videre prospectum illum adeo terrificum, faciem, ut ignis, accensam, audire mugitus illos intolerabiles.

18 Si Rex proditorum ciuitatis cuiusdam seditione commotus contra illam progrediretur to-

to regem comitante regno, immensis copiis perditum, & equitum turmis: quando iam proximus ciuitati, audirentur tubæ, tympana, sistræ, tanta & tam horribilis exploderetur bombardarum, scloporum, ac aneorum grando tormentorum, quæ per valles insonarent, vadè & muri conciderent, fortissimæ ciuitatis turres contremiscent, domus ac palatia immobiliter fundata subsilirent, denique viderent hi perfidi traditores, intrantem Regem, hastam manu vibrantem, præ nimio furore spumiferum, inclamantem, rugientem, comminantem se disfragis: nullus negabit, quia etiam maximè familiares, amici fidelissimi, filij charissimi Regis, metu conseruarentur, & vultum eius intuentes expauescerent, desicerent, lacubras quærent. Hoc ipsum, ait subtiliter D. Chrysostr. continget, quando ille cœlorum Rex huius mundi eius seditiones, periuros & rebelles castigabit. Non video quo magis possit exaggerari maiestas, ac potestas, quàm Rex Assuerus die quadam regali sedens folio, se grauitè indignatum ostendit: quàm eo quod nobis refert Spiritus S. nimirum quod ipsa formosissima sponsa quam vita chathorem diligebat, Esther in eius prodicens conspectum, ut regis vidit commotam faciem, flammis oculis, nates ignem spirantes, augustissimo eum residentem throno, continuo palli deliquim, viribus imbellis, attonita corripisset, nisi eam pedissequa, vniuersis sustulisset horrore tabescentem.

Quàm ergo tremenda maiestas? quam ipsa contuens qua se recreabat Assuerus, & super omnes regni sui principes, charissima, cuius lingua suorum votorum erat diffiniens mensura, deficiat, terreatur, concidat exanimis. Ipsamet faretur: cum enim eius tanto Rex amore feruere, ut eam vidit deficientem ac corruentem de folio suo festinus surrexit, eam vltis excepit, & ablandiens inquebat: *Quid habes Esther? Esther. Ego sum frater tuus, noli metuerè: Non morieris, non enim pro te, sed pro omnibus hac lex constituta est, cur mihi non loqueris.*

Tali fauore ad se conuersa, respondit: *Vidite Domine, quasi Angelum Dei, & conturbatum est cor meum, præ timore gloriae tuæ. Quæ similitudo maiestatis ad maiestatem, gloriae ad gloriam, throni ad thronum? Erat ille vermis; cum tamen eius maiestas esset velut imbecille somnium, tanta erat, ut metu mortali eam concussisset, quæ ceteris erat & vicinior, & familiarior. Hinc videbis quanta futura sit Dei iudicis maiestas, cum veneris in maiestate sua. Hic throni sui ful-*

gor,

gor; *Sedebit super solum maiestatis sua.* Hic ille furor animi quo index apparebit: vt ipsi Ange- li addo supremi Seraphim timore concutiantur. Quod si illi, amioi Deo fidelissimi, domus eius incolæ, taliter expauescant: quid tu ages, om- nium infauillissime, tu rebelle mancipium, tu subdite sceditrage, in quem tota illa bilis, furor ille, tormentorum tontrua dispendentur, deuol- uentur, dirigentur? quò terratum fugies? quò tibi miser succurtes auxilio?

19 Hic illud erit, quod dilecto suo discipulo Iohanni Deus præmonstrauit: quando ei propo- sitis cunctis peccatorum sceleribus in sanctos commissis, & ipsos sanctos contra peccatores, Dei iustitiam audisset interpellantes, ostendit, id quod in iudicio esset facturus, & qua ratione se- cundum iustitiam iura esset puniturus peccatores, aens: *Eccc terramotus factus est magnus, & sol factus est niger tanquam sacculus cilicinus, & Luna tuta facta est sicut sanguis, & stella de celo cecide- runt super terram, &c. & caelum recessit, &c.* Valde conformiter ei quod Ioel fuerat præfa- tus: *A facie eius contremuit terra, moti sunt caeli, sol & luna obseuerati sunt, & stella retraxe- runt splendorem suum.* Quod si taliter appareant Sol, Luna, stellæ, & cæli, quid rerum tunc mo- liti sunt potentissimi nobiles, ditissimi merca- tores? Omnes consternati, viribus delituti quo fugerent incerti, montes inuocabant, rupes ob- tectabantur. *Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum & ab ira Agni: quon- iam venit dies magnus ira ipsorum & quis poterit stare? Quis poterit stare coram iudicis ira in- centi, & repleti furore ac tanta maiestate?*

Huic proposito conuenienter perpendit D. Chrysof. a verba quædam Isaïæ quæ prius illo perpenderat Origen. & D. Cyprian. & post- modum D. Ambros. & D. Gregor. e Hi omnes, tenent loqui Prophetam ad litteram de hoc my- sterio. Exorditur vociferans: *f Vultate, quia prope est dies Domini; quasi vastitas à Domino veniet. Propter hoc omnes manus dissoluentur, & omne cor hominis tabescet, & conseretur, torsio- nes & dolores obtinebunt quasi parturientis dole- bunt, unusquisque ad proximum suum superbit, facies combusta vultus eorum. Stupenda verba, quotum vnuquodque plures requirit concio- nes. His dictis, alius intonat: *recodit dies Domini venit & crudelis, & indignationis plenus, & ira, & furoris, ad ponendum terram in solitudinem, & peccatores conuertentes de ea.* O quæ verba, nota- tu dignissima! Aduerte, quod venit dies Domi- ni. Communis est phrasis S. Scripturæ vocare*

diem iudicij, diem Domini: hic frequens est modus D. Pauli, & Prophetæ Hieremias, & 1. Cor. 3. Isaïæ multis in locis: quia, vt dicemus, tempus præsens, veltrum est, eo quòd in illo agatis, quæ vobis lubet & Deus tacer, attamen in die illo, 1. 14. & ager ipse quod voluerit. Et qualis erit? *Crude.* Tremenda verba, quibus similia dici non possunt alia, quæ explicationem non patiuntur, quia cum sit crudelitas adeo à piissimis Dei vi- scribis aliena, dicatur tamen dies illa in qua veniet iudicaturus, *Crudelis.* Ibi videbis, quid erit, quando vna mutabitur qualitas in alteram, & ex patre misericordiarum, ac Deo totius con- solationis conuertetur, in crudelem inimicum, & iudicem omnibus seueriorem. Quando Iob perpendit quòd ille, qui tot eum beneficiis ac- cumulauerat, iam mutatus, manus suas in eum extenderet tot calamitatibus graues, tot dolori- bus onerosas, blanda & amica voce querebatur, *Mucatus mihi in crudelam,* Eo modo, quo ante semih, præbebat clementissimum, iam eum experior crudelem & immisericordem. Ecce qualis appareat suo amico, quem reiecit in ster- quilinum, erat autem hæc crudelitas, non vera, sed iocosa, & amicitia lusus, vt postmodum in eum misericordiam suam effunderet abundan- tius: quæ erit illa crudelitas (loquamur in no- stro modo demptis imperfectiõibus) quæ pro- cedet contra suos inimicos in supplicium sempiternum: *Crudelis* Et quia quædam inuenias ani- malia, quæ, licet crudelia, suam tamen, nisi pro- uocata, non exercent crudelitatem, addit: *Indignationis plenus & ira & furoris,* ac si diceret plenus indignationis non qualiscumque sed fu- ribunda. Furor propriè est, quando homo ita stomachatur, vt præ nimia ira quasi extra se ra- piatur, & velut furiosus, quælibet agit, ita vi- ctus cholera, vt nec preces audiat, nec admittat consilium, si ei loquaris, non te audit, si suppli- ces, magis exardescit, & accenditur furiosius. Hoc propriè est furor in homine. Præscinde igitur omnes illas imperfectiõnes, quas furor ha- bet, & producit in homine, hoc retine, quod est procedere contra inimicum omnibus viribus, tota fortitudine, sine pietate vlla, nullas admit- tendo exulationes; quid tum fiet?

Huic bene quadrat, quod ait: *Ad peccatores conuertendos: quod idem erit, quod ait idem Propheta, sumptâ metaphora petra; quæ cadit super lagenam figuli: Et comminuetur, sicut con- teritur lagena figuli contritione perualida, & non inuenietur de fragmentis eius: resista in qua por- tetur igniculus de incendio, aut hauriatur pars una*

Lib. cit. de repa- rat. lapsi. d. Cap. 2. Epist. ad Rom. Contra Demost. d. Lib. de Hebr. & iman. e. Lib. 20. Mar. 6. 25. s. 1. 10. 6.

Iob 30. 21.

20

aqua de fontem : q.d. Non remanebit in peccatore quidquam quod suos non patiatur dolores, anima, corpus, intellectus, voluntas, memoria, visus, &c. Ob quam rationem eodem loco annexit, quod eos in nihilum rediget : describit venientem iudicem. *Ardens furor eius, & gravis ad porzandum, labia eius repleta sunt indignatione.* & *lingua eius quasi ignis dehorans.* &c. ad perdenas gentes in nihilum. Trahit similitudinem hominis, qui prodit ita cholericus, ut illi labia collidantur, & labra mordeat & ait, quod *In nihilum rediget, non quod hominum natura in nihilum redigetur, sed quod respectu consolationis, illos in nihilum rediget : nihil erit, quod non adferat dolorem, tormentum, cruciatum, pavorem, ignes, aeternam maledictionem.* O quis furor, quæ indignatio, quæ bilis tanta? Tunc adimplebitur, id, quod prædixit Habacuc : *In fremitu conculeabis terram, & in furore obstupescies gentes.* In Hebræo legitur : *In furore irasurabis gentes,* quibus verbis alludete videtur Propheta, tremendo illi supplicio, quo multavit David Ammonitas, qui cum non tolerando affecerant dedecore : & licet ad modicum dissimulaverit, at tandem omnis eius mansuetudo ac benignitas conversa est in gravissimam indignationem : coadunavit copiosissimum exercitum, qui inexpectato irruit super eos, ac devictos, in cumulum redactos, sicut operarius fasciculos in area conglomerat, tribulis ferreis, novaculis obarmatis contrivit, quibus eorum ossa & carnes comminuit in vnam omnes massam ut lateres compregit. *Et traxit eos in typo laterum.* Bone Deus, num tale quid fieri potuit? Numquam Rex Pharao, Antiochus, Herodes, Phalaris, Nero, Bursis, nec alij, quos mundus ut crudelitatis portentosa est detestatus, quid simile praticatur, imo ne quidem eis venit in mentem. Cum & ipse Deus tam ab omni humanitate proflus censuerit alienum triturare inimicos, ut illud staret, quasi caput suæ indignationis contra Damascum, protectatus se nullatenus vellet tantam remittere crudelitatem. *Eo quod trisuravit in plaustris ferreis Galaad ;* Credo, quod indubiè Deus hoc ita permisit, ut David vis alioquin mitissimus, & misericordie speculum, tam horrendo, insolito, & nunquam audito supplicio plesteret inimicos, ut nobis, quasi sub huius supplicij prototypo delinearet, id quod iudex acturus est, quando *Ad conterendas gentes in iudicium properabit ;* quod hoc idem faciet prædicente Isaiâ : *Trisurabitur Moab sub eo* O quam gravis tribulus, quam peracurum carpentum est

Habac. 3.

22.

1. Petrus 1. 3.

1. Petrus 1. 10.

ipse Deus, ac iudicis Maiestas, *Rex tremenda maiestatis.* O quam eum exhortuit Ioh? *Quasi Iob 31. stantes super me fluctus, timui Deum, & pondus 21. eius ferre non potui,* circa quæ verba subtiliter moralizat D. Gregor. ad quæ lectorem remitto. *L. 21. m. 6. v. 11.*

§. 6. Filius hominis. In illa ipsa humanitate, in qua Dominus est iudicatus, venit iudicaturus, in suis ipsius honorem, & peccatorum confusionem.

Replicabis : si res sic se habet, quod Dominus istis verbis nobis velit representare, maiestatem & auctoritatem, quæ iudex est venturus die tam horrifico ; ut per hoc in nobis excitet timorem tam salutarem, ad quid se describit sub nomine maxime suæ humilitatis & abiectionis, & quo, nunc nobis ingerit de sua benignitate fiduciam, quod sit *Filius hominis?* Omnes novimus magnum illum Dominum, vocari nominibus tantæ celsitudinis ac maiestatis : ut illa tantum modo pronuntiando, horrore contentat etiam fortissimos. Petiit nomine Sampsonis pater eius nomen, cui respondit : *Cur quæruis nomen meum quod est mirabile?* Et Isaiâ Propheta hoc quærebat, ut nomen suum declararet, quod eo solo inimici eius turbarentur. *Utrum sit nomen tuum inimicis tuis, à facie tua gentes turbantur.* Aptè dixit hoc Hierem. *Magnus es tu & magnum nomen tuum in fortibus. ne, quis non timet te & Rex gentium?* Et iterum : *Fortissime magne & potent. Dominus exercituum vocem est tibi, magnus confitetur, & incumprehensibilis cogitatu.* Redundat S. Scriptura Dei nominibus, augustis, tremendis, gloriolis & tantæ potestatis, ut vel ad eorum sonitum, fortissime corruant turres, & cretissimi collabantur muri, licet Iericonthini, vel Babylonij : Ob quam causam in illo cantico de divinis triumphis : eos sanctissima Anna & Moyse, potentissimo Dei nomini adscripserunt : *Omnipotens nomen eius.*

Potro nomen illud *Filius hominis*, summa est humilitatis & abiectionis sic ut etiam Deus humiliare volens Prophetam Ezechielem vocet eum *Filius hominis*, ut advertit D. Gregor. & in Ezech. ad ostendendam nostram abiectionem : nos eo quoque nomine appellat Psalmographus : *Quid est homo, quod memores eius, aut Filius hominis, quoniam visitas eum?* Dum Dominus moritur & pro nobis patitur : cum sit actus humilitatis, & in